

शासकीय अध्यापक महाविद्यालयांमध्ये
एनसीटीईच्या सुधारित निकषानुसार
कम्पोजिट अभ्यासक्रम सुरु
करण्याबाबत शिफारस करण्यासाठी
समिती गठीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: बीएड-४६१६/प्र.क्र.३९१/मशि-२

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

तारीख: २५ जानेवारी, २०१७.

वाचा :- संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक:ममअ-ब/२०१६/एनसीटीई
अभ्यासक्रम/प्रशा-१, दिनांक ०६.१२.२०१६.

प्रस्तावना :-

राष्ट्रीय अध्यापक शिक्षा परिषदेच्या दिनांक २८.११.२०१४ रोजीच्या अधिसूचनेन्वये National Council for Teacher Education (Recognition Norms and Procedure) Regulations, 2014 अस्तिवात आले आहेत. सदर अधिसूचनेमधील तरतुदीनुसार, सर्व अध्यापक महाविद्यालयांनी भविष्यात कम्पोजिट अभ्यासक्रम सुरु करावेत असे सूचित केलेले आहे.

दिनांक ०२.१२.२०१६ रोजी मा. मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण यांच्या अध्यक्षतेखाली सर्व शासकीय महाविद्यालयांच्या प्राचार्यांची बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीमध्ये महाविद्यालयीन स्तरावर कम्पोजिट अभ्यासक्रम सुरु करण्यात येईल असे प्रतिज्ञापत्र प्राचार्यांनी एनसीटीईला दिले असल्यामुळे व उत्तरोत्तर अभ्यासक्रमाला प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या कमी होत असल्याने, भविष्यात सर्व शासकीय अध्यापक महाविद्यालयांमधील बी.एड. अभ्यासक्रमांची पुनर्रचना करावी लागेल ही बाब निदर्शनास आणण्यात आली. त्यावर मा मंत्री महोदयांनी यासंदर्भात विचारविनिमय करून शासनास शिफारस करण्याकरिता तज्ञ समिती गठीत करण्यात यावी, असे निर्देश दिले आहेत. त्यास अनुसरून शासकीय अध्यापक महाविद्यालयांमध्ये एनसीटीईच्या सुधारित निकषानुसार कम्पोजिट अभ्यासक्रम सुरु करण्याबाबत शिफारस करण्यासाठी समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

शासकीय अध्यापक महाविद्यालयांमध्ये एनसीटीईच्या सुधारित निकषांनुसार कम्पोजिट अभ्यासक्रम सुरु करण्याबाबत शिफारस करण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

समितीची रचना :-

अ.क्र.	सदस्यांची नावे	पदनाम
१	श्री. धनराज माने, संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे	अध्यक्ष
२	डॉ. एस. जी. बुटे, प्राचार्य, श्री. म. ता. शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, कोल्हापूर	सदस्य
३	डॉ. श्रीमती रमा भोसले, प्राचार्य, शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, पनवेल	सदस्य
४	डॉ. सुहासकुमार रुपराव पाटील, प्राचार्य, शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, भंडारा	सदस्य सचिव

समितीची कार्यक्षेत्र :-

(१) उपरोक्त समितीने एनसीटीईच्या सुधारित निकषांचा व शासकीय अध्यापक महाविद्यालयांमध्ये उपलब्ध सोयीसुविधा, शिक्षकीय/शिक्षकेतर कर्मचारी वर्ग, नवीन अभ्यासक्रम सुरु केल्यास त्याकरिता लागणारा शिक्षकीय कर्मचारी वर्ग, नवीन अभ्यासक्रम सुरु करण्याऐवजी परिसरातील पारंपारिक पदवी महाविद्यालयांच्या सहाय्याने कम्पोजिट अभ्यासक्रम राबविणे शक्य आहे किंवा कसे, याअनुषंगाने एनसीटीईच्या विहित निकषांची पूर्तता होवून शकेल किंवा कसे, सद्यःस्थितीत विद्यार्थ्यांमध्ये कम्पोजिट अभ्यासक्रमांची मागणी आहे काय, कोणत्या कम्पोजिट अभ्यासक्रमांसाठी भविष्यात अधिकाधिक नोकरीच्या शक्यता उपलब्ध असू शकतील, इतर राज्यामध्ये यासंदर्भात कोणत्या मॉडेलचा वापर करण्यात आला आहे, या सर्व बाबींचा अभ्यास करून शासकीय अध्यापक महाविद्यालयांमध्ये कम्पोजिट अभ्यासक्रम सुरु करण्याबाबत सविस्तर शिफारशी माहे- फेब्रुवारी, २०१७ अखेर पर्यंत शासनास सादर कराव्यात.

(२) शैक्षणिक वर्ष सन २०१६-१७ करिता बी.एड/एम.एड अभ्यासक्रमांना प्रवेशासाठी विद्यार्थ्यांचा अल्प प्रतिसाद असल्यामुळे, सदर अभ्यासक्रमांच्या जागा मोठ्या प्रमाणात रिक्त राहिलेल्या आहेत. त्यामुळे, सदर महाविद्यालयांतील प्रचलित अभ्यासक्रमांची पुनर्रचना करणे, ज्या महाविद्यालयांमध्ये सातत्याने विद्यार्थी प्रवेशाअभावी मोठ्या प्रमाणात जागा रिक्त राहतात अशी महाविद्यालये बंद करता येतील किंवा कसे, याबाबतचा अहवाल समितीने सादर करावा.

(३) विद्यार्थी प्रवेशाअभावी वापरल्या न जाणाऱ्या पायाभूत सोयीसुविधा व शिक्षकीय/शिक्षकेतर कर्मचारी वर्गाचा उपयोग इतर प्रशिक्षण, जसे, प्री-प्रायमरी शिक्षकांचे प्रशिक्षण, अन्य प्रशिक्षण वर्ग इत्यादीकरिता करणे शक्य होईल किंवा कसे, याबाबतचा अहवाल सादर करणे.

(४) शासकीय अध्यापक महाविद्यालयांचे प्रश्न व त्या अनुषंगाने शासनस्तरावरून करावयाच्या उपाययोजना याबाबत सूचना करणे.

२. सदर समितीच्या बैठका आवश्यकतेनुसार आयोजित करण्यात याव्यात. सदर समितीच्या सदस्यांचा प्रवास व दैनिक भत्ता व इतर आवश्यक बाबींसाठी येणारा खर्च हा उच्च शिक्षण संचालनालयाच्या कार्यालयीन खर्चाकरिता मंजूर तरतुदीतून भागविण्यात यावा.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१७०१२५११५५३४७९०८ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(उर्मिला जोशी)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,

२. जिल्हा कोषागार अधिकारी, कोल्हापूर/औरंगाबाद/भंडारा,

३. डॉ. एस. जी. बुटे, प्राचार्य, श्री. म. ता. शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, कोल्हापूर,
४. डॉ. श्रीमती रमा भोसले, प्राचार्य, शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, पनवेल,
५. डॉ. सुहासकुमार रुपराव पाटील, प्राचार्य, शासकीय अध्यापक महाविद्यालय, भंडारा,
६. प्राचार्य, सर्व शासकीय विधी महाविद्यालये (संचालक, उच्च शिक्षण यांच्यामार्फत),
७. मा. मंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग) यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई,
८. मा. राज्यमंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग) यांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई,
९. प्रधान सचिव (उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई,
१०. निवडनस्ती- मशि-२.